

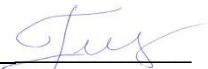
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут природокористування
та гуманітарних наук
Кафедра філософії і суспільних наук

Робоча програма
Мистецтво самопрезентації

ЗАТВЕРДЖУЮ

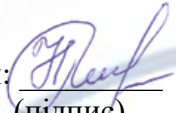
 Шакун Н.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Ковальова І.О., канд. філол.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри філософії і суспільних наук

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми: **Шакун Н.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	2 рік, 3 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Ковальова І.О., к.філол.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/kovalova-i-komanda/
Контакти викладача	airinen@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Курс "Мистецтво самопрезентації" спрямований на розвиток навичок ефективного представлення себе в різних соціальних та професійних контекстах. Студенти ознайомляться з основами вербальної та невербальної комунікації, принципами побудови позитивного іміджу та методами створення впевненого і переконливого образу.

Протягом курсу розглядатимуться різноманітні аспекти самопрезентації, такі як публічні виступи, мережеві комунікації, перше враження та адаптація до різних соціальних груп і ситуацій.

3. Мета та завдання курсу

Метою курсу є розвиток навичок ефективної самопрезентації студентів у різних соціальних, професійних та публічних контекстах, формування впевненості в собі, а також здатності створювати та підтримувати позитивний імідж через вербальні та невербальні засоби комунікації.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Ознайомлення з основами теорії самопрезентації та її значенням у професійному і особистісному розвитку.
2. Розвинути навички вербальної та невербальної комунікації для ефективного представлення себе в різних ситуаціях.
3. Створення та підтримування позитивного образу і враження під час публічних виступів та взаємодії в різних соціальних групах.
4. Поглиблення розуміння технік управління емоціями, стресом та страхом при публічних виступах.
5. Надання практичних інструментів для побудови особистого бренду в професійному та цифровому середовищі.
6. Виявлення ключових стратегій для самопрезентації в онлайн-середовищі та соціальних мережах.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

4. Результати навчання. Здобувач має досягти або вдосконалити програмні результати навчання:

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

У підсумку здобувач вищої освіти повинен **знати:**

пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач;

- знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності;
- розвивати творчий потенціал студента, його емоційний інтелект, володіння ним навичками soft skill;
- формувати впевненість в собі, подолання комплексів, страху перед чужою думкою, лідерство, робота в команді;
- мати здатність до комунікації, адаптації, корекції, формувати компетенції, необхідні для підвищення особистісної ефективності, успішного працевлаштування.

ЗВО повинен вміти:

- ефективно презентувати себе;
- використовувати вербальні та невербальні засоби комунікації;
- працювати зі страхом публічних виступів;
- адаптувати стиль комунікації до різних соціальних контекстів;
- будувати та підтримувати особистий бренд;
- керувати першими враженнями;
- аналізувати і оцінювати свою самопрезентацію;
- використовувати сучасні комунікаційні інструменти.

5. Пререквізити. Передумовами для вивчення дисципліни стали раніше вивчені дисципліни в школі.

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	14
Самостійна робота	60
Всього кредитів	3 (90)

Форми проведення занять: *лекційні, практичні заняття, самостійна робота* – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи самопрезентації

Тема 1. Структура та функції самопрезентації. Історичні аспекти самопрезентації

Самопрезентаційна діяльність: цілі і зміст. Основні підходи до проблеми самопрезентації особистості у соціальнопсихологічній науці та практиці. Теоретичні основи розуміння самопрезентації як єдності внутрішнього і зовнішнього, особистісного і ситуативного. Уявлення про соціально-психологічні чинники процесу самопрезентації. Структура та функції самопрезентації. Історичні аспекти самопрезентації.

Тема 2. Сутність, функції та структура спілкування

Комунікативна сторона спілкування. Самопрезентація та індивідуальна соціальна ситуація розвитку особистості. Соціально-психологічні проблеми візуальної самоподачі. Проблема довіри іншому у процесі самопрезентації. Особливості формування та керування процесом самопрезентації. Феномен публічності у самопрезентації особистості.

Тема 3. Техніки та стратегії самопрезентації

Основні технологічні позиції самопрезентації: візуалізація вигляду, комунікативна механіка, вербальний ефект, харизматичний вплив. Чинники ділової самопрезентації. Основні техніки самопрезентації. Невербальна комунікація у самопрезентації. Ефективні стратегії самопрезентації в професійному середовищі. Вміння викладати власні міркування.

Тема 4. Промова: методика та етапи підготовки

Образ оратора. Образ аудиторії. Умови ефективного мовленнєвої комунікації. Шляхи подолання опору аудиторії. Вимоги до виступу. Кінетика, жести. Інтонування. Техніка дихання і техніка мовлення. Категорії техніки мови. Інтонаційно-виразні засоби мови. Логіко-інтонаційний аналіз тексту промови.

Тема 5. Правила та помилки самопрезентації

Основні правила ефективного самопрезентації. Типові помилки під час самопрезентації. Етапи підготовки у процесі самопрезентації. Культурні відмінності та їхній вплив на правила та помилки самопрезентації.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти мистецтва самопрезентації

Тема 6. Образ оратора і його типи. Написання публічної промови. Реалізація усного публічного виступу

Особливості структури публічної промови. Основна частина промови: правила побудови. Текст і його виголошення: особливості етапу реалізації виступу. Сутність закону ефективної комунікації. Сутність системно-аналітичного закону риторики. Позаштатні ситуації під час виступу і підготовка оратора до них. Виголошення промов. Вміння викладати власні міркування послідовно. Використання аудіовізуальних матеріалів.

Тема 7. Оратор і аудиторія. Види публічних виступів в діяльності оратора. Digital-спілкування. Мистецтво співбесіди

Типи мовлення: монолог, діалог, полілог та ін. Зв'язок між типами мовлення і видами публічних виступів. Типи мовлення і види виступів відповідно до сфер спілкування: політика, економіка, бізнес, культура, адміністрування тощо. Роль промови у досягненні політичного успіху. Шляхи збільшення довіри слухачів. Організаційні аспекти публічного виступу. Техніки ефективного digital-спілкування. Основні принципи комунікації в онлайн-середовищі.

Теми лекційних занять

Тема за навчальною програмою дисципліни	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи самопрезентації</i>	10
Тема 1. Сутність, функції та структура спілкування	2
Тема 2. Техніки та стратегії самопрезентації	4
Тема 3. Промова: методика та етапи підготовки	2
Тема 4 Правила та помилки самопрезентації	2
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти мистецтва самопрезентації</i>	6
Тема 5. Образ оратора і його типи. Написання публічної промови. Реалізація усного публічного виступу	2
Тема 6. Оратор і аудиторія. Види публічних виступів в діяльності оратора.	2
Тема 7. Digital-спілкування. Мистецтво співбесіди	2
Разом	16

Теми практичних занять

Тема за навчальною програмою дисципліни	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи самопрезентації</i>	8
Тема 1. Сутність, функції та структура спілкування	2
Тема 2. Техніки та стратегії самопрезентації	2
Тема 3. Промова: методика та етапи підготовки	2
Тема 4 Правила та помилки самопрезентації	2
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти мистецтва самопрезентації</i>	6
Тема 5. Образ оратора і його типи. Написання публічної промови. Реалізація усного публічного виступу	2
Тема 6. Оратор і аудиторія. Види публічних виступів в діяльності оратора.	2
Тема 7. Digital-спілкування. Мистецтво співбесіди	2
Разом	14

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Роль самопрезентації у сучасному світі: значення та вплив на кар'єру.	3
1	Основні принципи ефективної самопрезентації: вербальна та невербальна комунікація.	3
2	Як підготуватися до публічних виступів: основні методи підготовки та уникнення помилок.	3
3	Самопрезентація в соціальних мережах: як створити правильний образ онлайн.	3
4	Як формувати перше враження: психологічні аспекти і прийоми впливу.	3
5	Етика самопрезентації: де межа між самооцінкою та самопіаром.	3
6	Імідж як складова самопрезентації: як одяг, манера поведінки та мова можуть впливати на сприйняття.	3
7	Роль самопрезентації у сучасному світі: значення та вплив на кар'єру.	3
8	Основні принципи ефективної самопрезентації: вербальна та невербальна комунікація.	3
9	Як підготуватися до публічних виступів: основні методи підготовки та уникнення помилок.	3
10	Самопрезентація в соціальних мережах: як створити правильний образ онлайн.	3
Разом за змістовим модулем 1		30
11	Як правильно оцінити ефективність своєї самопрезентації та працювати над її поліпшенням.	3
12	Мова тіла як важливий елемент самопрезентації: основи невербального спілкування.	3
13	Використання наративних технік у самопрезентації: як розповідь про себе може сприяти досягненню мети.	3
14	Роль самопрезентації у творчих професіях: як представити свою роботу та досягнення.	3
15	Мистецтво вести переговори через самопрезентацію: як домогтися бажаного результату.	4
16	Як правильно оцінити ефективність своєї самопрезентації та працювати над її поліпшенням.	4
17	Мова тіла як важливий елемент самопрезентації: основи невербального спілкування.	4
18	Роль самопрезентації у творчих професіях: як представити свою роботу та досягнення.	4
19	Мистецтво вести переговори через самопрезентацію: як домогтися бажаного результату.	4
Разом за змістовим модулем 2		30
Усього		60

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuyannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Поточний контроль – до 85 балів, підсумковий контроль – до 15 балів, які сумуються в загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу згідно із затвердженим розкладом. Для складання існують білети. Білети складаються з трьох питань (1 та 2 теоретичні питання – до 5 балів, 3 теоретичне питання – до 5 балів). У 5 б. оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання. У 4 б. оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 3 б. – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 2 б. ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення; 1 б. ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною.
Семінарські (практичні) заняття	Завдання семінарських занять, які виконувались за семестр, вважаються виконаними, якщо вони розв’язані правильно. За кожне виконане завдання здобувач вищої освіти отримує певну кількість балів з урахуванням максимальної кількості балів. Здобувач вищої освіти за роботу на семінарських заняттях змістовних модулів може отримати до 10 балів. Загальна максимальна кількість балів за семінарські заняття – 85. У 9-10 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 6-8 балів – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 3-5 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й

	невірно формулює основні теоретичні положення; 1-2 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 45 балів і більше. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (45 балів), то він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи самопрезентації		0...50
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...10
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...10
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...10
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...10

5	Робота на 5-му семінарському (практичному) занятті	0...10
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти мистецтва самопрезентації		0...20
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...10
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...10
Підсумкова робота		0...15
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...85
Семестровий контроль (диференційований залік)		0...15
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання			
Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проектор, ноутбук, система відеоконференцз'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (45), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді спілкування по питанням.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення семінарських/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та семінарських (практичних) занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольних (КР) (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

Основна.

1. Беквіт Г. Сам собі бренд. Альпіна паблішер, Київ, 2020. 263 с.
2. Борг Дж. Мистецтво говорити. Фабула, Київ, 2021. 304 с.
3. Бредемайер К. Чорна риторика. Альпіна паблішер, Київ, 2019. 256 с.
4. Воронкова В. Г. Етика ділового спілкування: навч.посібник / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, В.В. Мельник. Львів: Магнолія 2020. 312 с.
5. Самопрезентаційна культура майбутнього фахівця : курс лекцій / Упорядник Стьопкіна А.С. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. – 53 с.
6. Харченко Н., Шпиг Н., Скрипник М., Куниця Т.. Мистецтво самопрезентації. Шкільний світ, Київ, 2020. 120 с.

Додаткова.

1. Бондаренко І. С. Іміджологія у системі гуманітарних знань: культурноосвітні стратегії. - Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. - 320 с.
2. Брусенко А. С. Реалізація програми соціального театру в роботі з майбутніми соціальними педагогами. Молодий вчений. Херсон, 2017. № 10.1. С. 89–93. (Index Copernicus)
3. Брусенко А. С. Робота театрального гуртка як соціально-педагогічна умова формування культури самопрезентації майбутніх соціальних педагогів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. Сєверодонецьк: видво СНУ ім. В. Даля, 2017. Вип. 2 (77). С. 30–36.
4. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2019. 48 с.
5. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник / Т. Ф. Матвійчук. – Львів, «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с.
6. Мистецтво самопрезентації: посібник / Н. Харченко та ін. Київ: Шкільний світ, 2018. 118 с.
7. Структурно-функціональні моделі самопрезентації викладача соціогуманітарних дисциплін: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.05 / Кононенко Анатолій Олександрович; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Сєверодонецьк, 2017. - 42 с.
8. Чигирин Т.О. Система цінностей як чинник самопрезентації майбутніх психологів / Т.О. Чигирин // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Київ – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – Том 6: Психологія обдарованості. Випуск 12. – С. 318-326.
9. Carl Page Philosophical hermeneutics and its meaning for philosophy / Carl Page // Philosophy Today. – Summer, 2021. – Volume 35 : 2 – P. 127–136.
10. Couzens Hoy David Heidegger and the hermeneutic turn / Couzens Hoy David // The Cambridge Companion to Heidegger. – Ed. C. Guignon : Cambridge University Press, 2019. – P. 170–195.
11. Dostal Robert J. Philosophical Discourse and Ethics of Hermeneutics / Dostal Robert J. // Festivals of Interpretation. – Ed. Kathleen Wright. Albany : State University of New York, 2019. – P. 63–88. Hermeneutische Positionen.
12. Szulakiewicz Marec Filozofia w Heidelbergu. Problem transcendentalizmu w heidelberskiej tradycji filozoficznej / Szulakiewicz Marec. – Rzeszów, 2019. – 228 с.

Інформаційні ресурси.

1. ЕНМКД Філософія Стародавнього Сходу. Режим доступу: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2981>
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки». Режим доступу: <http://www.chitalca.html>.
3. 5 простих правил успішної самопрезентації. Режим доступу: <https://stsaltiv.gov.ua/useful-info/5-prostih-pravil-uspishnoisamoprezentatsii#:~:text=До%20того%20ж%20ті%20якості,перетворення%20с%20лабких%20місць%20в%20переваги>
4. Самопрезентація як створення зовнішнього. Режим доступу: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1017/1/стаття.pdf>
5. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Історія світової суспільно-політичної думки». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8714>
6. Цікава розповідь про себе та успішна самопрезентація. Режим доступу: <https://krasnomovec.club/uspishna-samoprezentatsiya/>